

30 вересня – Всеукраїнський день бібліотек

Враховуючи великий внесок бібліотек України у розвиток вітчизняної освіти, науки і культури, необхідність подальшого підвищення їх ролі у житті суспільства та підтримуючи ініціативу бібліотечної громадськості, указом Президента України від 14 травня 1998 року було встановлено *Всеукраїнський день бібліотек*, який відзначається щороку 30 вересня.

Указ зобов'язує центральні і регіональні органи виконавчої влади та місцевого самоврядування забезпечувати проведення комплексу заходів, спрямованих на підвищення ролі книги у суспільно-політичному та історико-культурному житті України, її громадян, а також на вирішення проблем розвитку бібліотечної справи.

Всеукраїнський день бібліотек відзначається передусім як свято всіх громадян, рівних у праві користуватися бібліотеками, їхніми ресурсами та послугами, а також як професійне свято бібліотечних працівників.

Традиція щорічного відзначення свят бібліотек та бібліотечних працівників на загальнодержавному рівні існує в багатьох країнах світу. У більшості з них вона започаткована наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. У США з 1958 р. щорічно відбувається національний бібліотечний тиждень, під час святкування, якого громадськість

вшановує бібліотекарів і віддає данину значенню книгозбірень у культурному житті суспільства, підвищенні загального рівня освіченості та зміцненні засад громадського самоврядування. З 1985 р. 8 травня святкують День бібліотекаря і бібліотек у Польщі (заходи тривають протягом тижня, проводяться фестивалі книг, ярмарки, дні відкритих дверей та ін.). З 1995 р. 27 травня відзначається загальноросійський День бібліотек, а 24 жовтня – День бібліотек Німеччини. 15 вересня святкують День бібліотек Республіки Білорусь (з 2001 р.), 7 жовтня – День бібліотекаря у Вірменії (з 2004 р.), 27 травня – День бібліотек Киргизстану (з 2009 р.) тощо.

З 1999 р. ЮНЕСКО за ініціативою Міжнародної асоціації шкільних бібліотек (МАСБ) щорічно четвертого понеділка жовтня відзначає Міжнародний день шкільних бібліотек. Дата цього свята різниться, у багатьох країнах, зокрема в Англії вона припадає на перший понеділок жовтня, коли починаються осінні шкільні канікули і приурочується до першого дня британського Національного Тижня дитячої книги. Починаючи з 2008 р., МАСБ, беручи до уваги значну активність шкільних бібліотек в організації свята, ухвалила рішення замість одного дня святкувати місяць і проводити його в жовтні. В Україні з 2014 р. проводиться щорічний *Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек*.

Бібліотеки – один з інструментів нашої цивілізації, який вже багато століть доводить свою ефективність в процесах збереження, накопичення і передачі людських пізнань. Вважається, що вперше аналоги сучасних бібліотек з'явилися ще близько 2,5 тис. років до нашої ери на Сході. Це були зібрані в одному з древніх вавілонських храмів міста Ніппур глиняні таблички на яких їх сучасники запам'ятали важливу для них інформацію для наступних поколінь.

У Київській Русі перші бібліотеки стали відкривати після прийняття християнства. Це були церковні бібліотеки, серед яких у той час найбільшою вважалася заснована в 1037 р. князем Ярославом Мудрим бібліотека Софії Київської. У цій бібліотеці зберігалася понад дев'ятсот книг, що були виготовлені тоді виключно вручну. Для середньовіччя це була грандіозна праця і в подальшому в майстернях при Софійському соборі робилися книги, які увійшли в основу інших бібліотечних зібрань, наприклад, бібліотеки при Печерському монастирі, яка стала найбільшим з кінця XI століття центром культурного життя в Київській Русі.

Звичайно ж іноді книги безповоротно гинули в запалі пожеж і військових баталій, згадаємо лише знамениту Олександрійську бібліотеку. Так, з Софіївської бібліотеки збереглися тільки лічені екземпляри, серед яких найвідоміші – це безцінне Євангеліє. Примітно, що саме Слово Боже, Слово про спасіння і про Спасителя, було для людей найбільш цінною книгою, гідною збереження для

наступних поколінь. Книга – Рейнське Євангеліє, на якій приносили клятву французькі королі, а нині, продовжуючи цю традицію, приносять присягу президенти Франції, колись вивезла з Києва Анна, дочка Ярослава Мудрого, це одна з тих небагатьох збережених книг знаменитої Софіївської бібліотеки.

До другої половини XIX і початку XX століття в землях Західної України, що входила тоді під протекцію Австро-Угорщини, стала діяти ціла мережа культурно-освітніх осередків, під назвою «Просвіта». До 1914 р. «Просвіта» налічувала близько 78-ми філій і 2944-х читальних закладів по всьому краю, покриваючи 75 % українських населених пунктів Галичини. До 1939 р. цей показник виріс до 85 %.

За часів радянської влади бібліотечна справа була невід’ємною частиною державної політики.

На сьогоднішній день в Україні функціонують близько 40 тисяч великих і малих бібліотек. Однією з провідних вважається Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (НБУВ, сленг. Вернадка), Державна історична бібліотека, Державна бібліотека України для дітей, Національна парламентська бібліотека і т. д.

Сучасна бібліотека поєднує в собі освіту та інформування, надаючи доступ до свого фонду, та, крім цього, відкриває електронний ресурс для читачів. Її функції стають значно ширшими, адже там проводять виставки, конференції, брифінги та творчі вечори.

З появою та поширенням Інтернету, гаджетів та рідерів постало питання про можливу непотрібність у найближчому майбутньому друкованих видань, а разом з ними і бібліотек. Нові технології стрімко впливають на соціальне та культурне життя читачів, а це, у свою чергу, не може не позначитися на функціонуванні бібліотеки.

Сьогодні для декого у бібліотеці незвичайним буде здаватися те, що більшість відвідувачів не сидить біля моніторів комп'ютерів. А ідеальним бібліотечним простором студенти вважають наявність комп'ютеризованих робочих місць, зручних меблів, достатню кількість розеток для лептопів та обов'язкову наявність Wi-Fi. Бібліотеки повинні відповідати запитам читача, а саме мобільності та можливості отримання максимуму інформації в одній установі. При цьому книги не відходять на другий план, залишаючись класичним джерелом інформації.

У Всеукраїнський День бібліотек вітаємо всіх працівників цього безцінного осередка, з віками накопиченого, нашого людського досвіду і знань. Бажаємо усіх благ, уваги читачів і ваших справжніх шанувальників!